

Decubitus, trykksår, decubitalsår, liggesår, sittesår

Monica Schwartz

Definisjon

- En lokal skade i huden grunnet stans i blodtilførsel til området.
- Oftest forårsaket av trykk, skjærende krefter eller friksjon, eller en kombinasjon av disse faktorene.

Dealey2004

Trykksårklassifikasjon

- Internasjonalt
- Kategori I-IV

Kategori I

- Rødhhet som ikke blekner ved trykk
- Hel hud
- OBS! Hudfarge

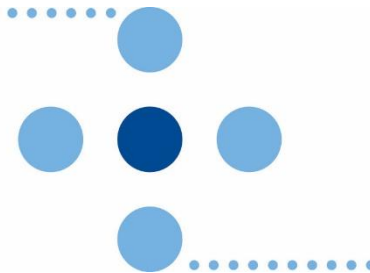
Kategori I

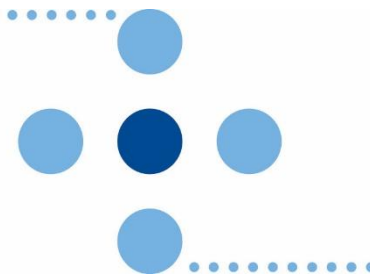

Kategori II

- Delvis tap av dermis
- Rød/rosa sårbunn uten dødt vev
- Hel eller revnet blemme
- OBS! Inkontinens

Kategori II

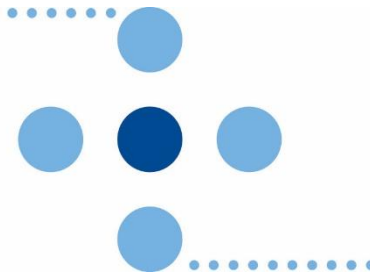

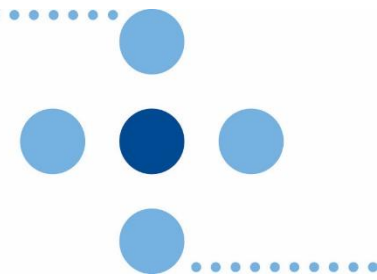

Kategori III

- Tap av hele hudlaget
- Subcutant vev
- Ikke sener eller ben
- Dødt vev
- Underminering
- OBS! lokalisasjon

Kategori III

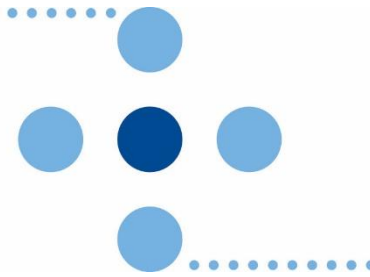
Kategori IV

- Tap av alle vevslag
- Blottlagt ben, sener, vev
- Underminering
- OBS! lokalisasjon og osteomyelitt

Kategori IV

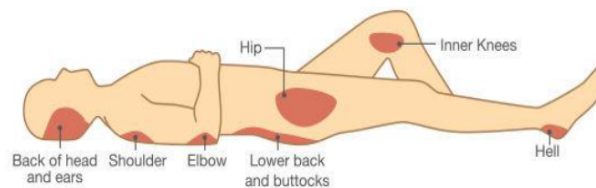
Forekomst i Norge

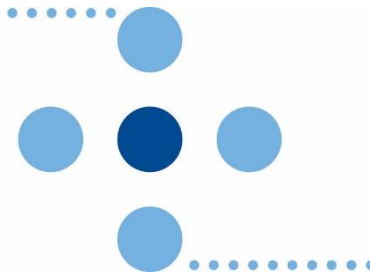
- **Sykehus**
 - -Bredesen et. al, 2015: 18% (ca1200 pas)
- **Sykeheim**
 - -Johansen et. al, 2015: 48% (31 pas)
 - -Hansen og Fossum, 2016: 22% (155 pas)
- **Hjemmesykepleie**
 - -Johansen et. al, 2015: 16,6% (31 pas)

Kvar får pasientane trykksår?

Lokalisasjon	Belgia	Italia	Portugal	Sverige	UK	Totalt
<u>Sakrum</u>	25,6	40,9	26,9	25,3	37,5	532
Hel	34,9	31,9	33,9	30,0	26,2	484
<u>Tuber ischii</u>	12,2	7,6	2,7	11,6	13,7	186
Ankel	3,6	9,1	10,2	24,5	6,4	149
Albue	14,3	0	6,9	3,0	10,3	143
<u>Christa iliaca</u>	9,3	10,6	19,3	5,6	5,8	136
Totalt (n)	301	132	186	233	778	1630

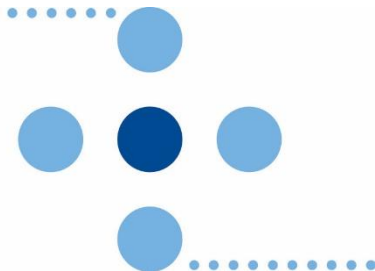

Risikopasienter

- Redusert mobilitet (sengeliggende, rullestolbrukere)
- Nedsatt sirkulasjon
- Hjertesvikt
- Feilernærte, dehydrerte
- Inkontinente
- Høy alder, demens
- Kroniske sjukdommar som MS, DIA, ryggmargsskade
- Lårhals/hoftebrot

Risikovurdering

1. Har pasienten trykksår ved innleggelse/overflytting?
2. Har pasienten behov for hjelp til å endre stilling i seng eller stol?
3. Vurderer du det som sannsynlig at pasienten kan få trykksår under innleggelsen?
 - Hvis JA på et av spørsmålene, er pasienten i risikogruppen for trykksår!!!

Tiltakspakke

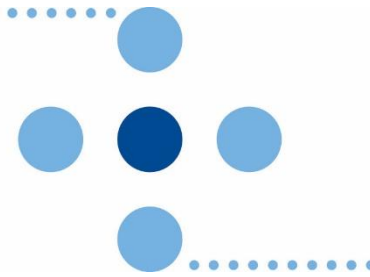
I trygge hender

pasientsikkerhetsprogrammet.no

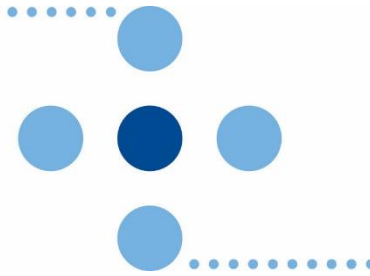
1. Vurder alle pasienter for trykksårrisiko ved innleggelse på sykehus og ved første møte med pasient på sykeheim
2. Sikre nødvendig trykkfordelende utstyr/underlag til alle risikopasienter
3. Undersøk huden til alle risikopasienter regelmessig
4. Sikre stillingsendring og/eller aktivitet til alle risikopasienter
5. Kartlegg og vurder ernæringsstatus til alle risikopasienter
6. Involver pasient og pårørende i planlegging og gjennomføring av trykksårforebyggende tiltak
7. Informer om trykksårrisiko og forebyggende tiltak ved henvisning, utskriving og overflytting

Vurdering av huden

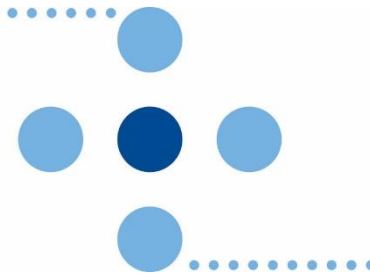
- Varme
- Ødem
- Fortykkelse
- Smerte/ubehag

Trykkavlastende underlag

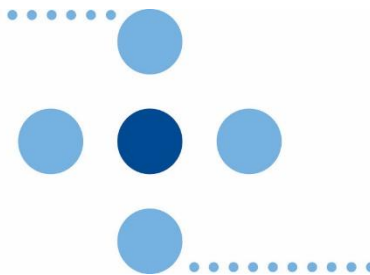

- Høyspesifisert skummadrass
- Tempurmadrass??
- Luftmadrasser
- Puter
- Hælbeskytter
- Naturlig saueskinn
- Trykkavlastende bandasje

NAV`s kravsspesifikasjon til skummadrass

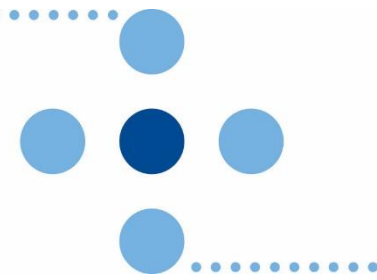
- For brukervekt 120 kg: høyde 13 cm med volumvekt på 35 kg/m³.
- For brukervekt over 121 kg: høyde 15 cm med volumvekt 38-40 kg/m³.
- Tempur er ikke godkjent som trykkavlastende underlag!!!

Ernæring

- Protein, A, C og E vitamin, Sink fremmer proteinsyntesen
- Arginin og glutamin bidrar til vasodilatasjon
- Selen har antioksidativ effekt

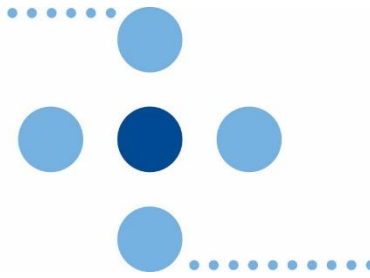
Anbefalt næringsdrikke: Cubitan

Behandling

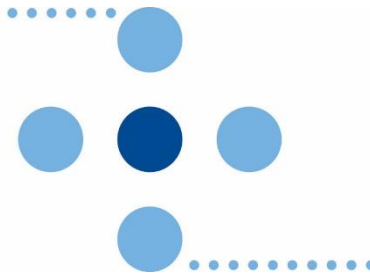
- Lokal sårbehandling
- Debridering (mekanisk, autolytisk)
- Sårrevisjon
- Operativ behandling

Lokal sårbehandling

- Fjerning av nekrotisk materiale
- Okklusiv sårbehandling
- Vakum behandling

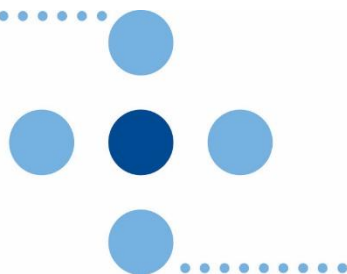
Sårbehandlingsprodukter

- Sårfyllere (Intrasite, Aquacel)
- Høyabsorberende (Aquacel)
- Moderat absorberende (Mepilex, Allewyn)
- Lite absorberende (Opsite, Duoderm)
- Honning (MediHoney)
- Sølvbandasjer (Mepilex Ag, Aquacel Ag)
- Polyhexanid (Prontosan)
- Vakum (PICO)

Stopp trykksår dagen 15. november 2019

«Det eneste du aldri skal legge på
et trykksår, er pasienten selv....»

Sir Ludvig Guttman